

De toelaatbaarheidsverklaring: gift of last?

Als een leerling naar het speciaal (basis-)onderwijs gaat, is daarvoor een toelaatbaarheidsverklaring nodig van het samenwerkingsverband. Ouders die het niet eens zijn met een beslissing over de toelaatbaarheid van hun kind kunnen bij het samenwerkingsverband bezwaar maken. Die bezwaren worden voor de meeste samenwerkingsverbanden behandeld door de Landelijke Bezwaaradviescommissie Toelaatbaarheidsverklaring sbo en (v)so, kortweg de LBT. Hoe ervaren schoolbesturen, samenwerkingsverbanden en ouders de nieuwe regels? Is de toelaatbaarheidsverklaring voor hen een gift of een last? Dilemma's te over.

Het overgrote deel van de samenwerkingsverbanden is aangesloten bij de LBT, die door Onderwijsgeschillen is ingesteld. De LBT beschikt over deskundigheid op juridisch, (jeugd)medisch, psychologisch, orthopedagogisch en onderwijskundig terrein. En dat is nodig bij het opstellen van een onafhankelijk advies, wanneer tegen de toelaatbaarheidsverklaring een bezwaarschrift is ingediend.

Wat is een toelaatbaarheidsverklaring?

Een toelaatbaarheidsverklaring (een TLV) heeft iets weg van een subsidiebesluit: het samenwerkingsverband beslist of het een speciale onderwijsfaciliteit voor een leerling zal bekostigen. Dit betekent in veel gevallen dat geld wordt overgemaakt van het samenwerkingsverband naar de school voor sbo of (v)so, waar de leerling wordt ingeschreven en onderwijs ontvangt. Sommige samenwerkingsverbanden verlangen ook voor andere vormen van extra ondersteuning een TLV, zoals voor het toekennen van ambulante begeleiding.

Je zou verwachten dat ouders er blij mee zijn als de toelaatbaarheidsverklaring wordt afgegeven.

Niet altijd is dat het geval. Want het zijn niet de ouders die de TLV vragen. Sinds de invoering van passend onderwijs doet het schoolbestuur dat. Vraagt het schoolbestuur de TLV dan aan namens de ouders? Ook niet. Het schoolbestuur heeft daarin namelijk een eigen verantwoordelijkheid.

Welke rol speelt de zorgplicht?

Die verantwoordelijkheid van het schoolbestuur vloeit voort uit de zorgplicht. Dit is

de wettelijke opdracht om voor een leerling met een extra ondersteuningsbehoefte een passende onderwijsplaats te vinden. Dus wanneer de school het plafond van de begeleidingsmogelijkheden heeft bereikt dan zal haar schoolbestuur de toelaatbaarheidsverklaring willen aanvragen.

De wet eist dat een leerling beschikt over een toelaatbaarheidsverklaring als die wordt ingeschreven bij het sbo of (v)so. Het schoolbestuur zal deze verklaring voor zijn leerling daarom aanvragen bij het samenwerkingsverband. Tegelijk zal het een passende sbo of (v)so-school zoeken die de leerling wil inschrijven. Hetzelfde geldt voor de leerling

“Je zou verwachten dat ouders er blij mee zijn als de toelaatbaarheidsverklaring wordt afgegeven. Niet altijd is dat het geval.”

die zich aanmeldt voor regulier onderwijs. Als de ondersteuningsbehoefte wijst op sbo of (v)so, dan zal het schoolbestuur op grond van de zorgplicht ook voor die leerling de toelaatbaarheidsverklaring aanvragen.

Het dilemma voor de ouders.

Waar zijn de ouders gebleven? Het kan voorkomen dat zij vragen om hun kind toe te laten tot die reguliere school, dicht bij huis, en in plaats daarvan

een toelaatbaarheidsverklaring ontvangen. Zijn ouders daar altijd blij mee? Hun kind moet van school veranderen, soms met het busje mee, weg uit de eigen omgeving, mee naar een ander leerniveau. Stigmatiserend, zo voelt dat wel eens. Ouders moeten afwegen of zij gebruik gaan maken van de toelaatbaarheidsverklaring. Ouders kunnen ervaren dat die verklaring belemmerend werkt bij het vinden van een andere reguliere school. Want bij aanmelding

moeten zij melding maken van die verklaring. Zo wordt de toelaatbaarheidsverklaring, die ouders ongevraagd kregen, hen tot last.

Toch kunnen ouders hun zegje doen. De school, die merkt dat een leerling extra ondersteuning nodig heeft, zal eerst een ontwikkelingsperspectief moeten opstellen. Dat moet in samenspraak met de ouders gebeuren: er moet op overeenstemming gericht overleg over worden gevoerd. Dit betekent dat het overleg open en reëel moet zijn.

Als school en ouders het eens zijn over het ontwikkelingsperspectief, volgt begeleiding van de leerling aan de hand van dat document. Het ontwikkelingsperspectief bevat immers een goede analyse van de ondersteuningsbehoefte van de leerling en de begeleidingsmogelijkheden van de school. Het is dus niet de bedoeling dat de school het ontwikkelingsperspectief pas opstelt als al duidelijk is dat de school handelingsverlegen is en niet meer verder kan met deze leerling. Het ontwikkelingsperspectief komt dan te laat.

Ouders kunnen het volledig oneens zijn met het opgestelde ontwikkelingsperspectief. In dat geval is er voor de beoordeling van de toelaatbaarheidsverklaring veel meer informatie nodig over de leerling. Het is aan te raden dat de commissie van deskundigen in haar advies aan het samenwerkingsverband de argumenten opneemt waarom de leerling al dan niet toelaatbaar is. Dat advies kan niet alleen zijn gebaseerd op een door de ouders betwist ontwikkelingsperspectief.

Ouders hoeven van de toelaatbaarheidsverklaring overigens geen gebruik te gaan maken. Zij zijn vrij in

het zoeken naar een andere reguliere school die hun kind wel wil inschrijven. Dat kan ook een school buiten de regio van het samenwerkingsverband zijn. Maar wat is wijsheid? Want betekent deze zoektocht dat hun kind in de tussentijd thuis komt te zitten?

Dilemma's voor het schoolbestuur

Voordat het schoolbestuur een toelaatbaarheidsverklaring aanvraagt dient de ondersteunings-

behoefte van de leerling goed in beeld te zijn gebracht. Duidelijk moet zijn dat de school geen begeleidingsmogelijkheden meer heeft, zelfs niet met een eventueel arrangement vanuit het samenwerkingsverband.

Vraagt het schoolbestuur te vroeg de toelaatbaarheidsverklaring aan, dan komt daarmee de relatie tot de ouders en leerling nodeloos onder druk te staan. Denkbaar

is dat de school verder moet met de leerling als de aanvraag wordt afgewezen. Verslechterde onderlinge verhoudingen bevorderen de kansen op succes bij vervolfbegeleiding echter niet.

Te laat aanvragen van de toelaatbaarheidsverklaring is ook risicovol. Er vanuit gaande dat de school handelingsverlegen is, bestaat de kans dat de leerling een periode thuis komt te zitten, wachtend op de beoordeling van zijn toelaatbaarheid voor een ander type onderwijs. De vraag is dan of het schoolbestuur tijdig inhoud heeft gegeven aan de zorgplicht of de zaak heeft laten sloffen.

Dilemma's voor het samenwerkingsverband.

Ook het samenwerkingsverband moet het nodige afwegen. Maar het hoeft niet te beoordelen, waarom het met de leerling niet is gelukt binnen het regulier onderwijs. De beoordeling van dat geschil is volgens de uitspraak van de LBT, iets tussen ouders en de school. Wel moet door de school de

"Het is aan te raden dat de commissie van deskundigen in haar advies aan het samenwerkingsverband de argumenten opneemt waarom de leerling al dan niet toelaatbaar is."

en dan dreigt thuiszitten. Het is dus van belang dat het samenwerkingsverband over de aangevraagde toelaatbaarheidsverklaring een besluit neemt. Daarmee geeft het aan dat de leerling in het regulier onderwijs zijn weg moet vervolgen, dan wel dat hij toegang krijgt tot een speciale onderwijsfaciliteit.

Conclusie

De behandeling van bezwaarschriften tegen de toelaatbaarheidsverklaring is er onder passend onderwijs niet eenvoudiger op geworden. De toegekende verklaring wordt niet altijd als gunstig opgevat, zeker niet als de ouders willen vasthouden aan regulier onderwijs. Is de toelaatbaarheidsverklaring in zo'n geval te vroeg gedaan? En is afgewogen of daarmee voor de leerling werkelijk iets kan worden bereikt? Dilemma's te over.

Vindplaats advies: www.onderwijsgeschillen.nl.

ondersteuningsbehoefte van de leerling goed in beeld zijn gebracht. En moet duidelijk zijn dat de school geen begeleidingsmogelijkheden meer heeft.

Er is meer af te wegen door het samenwerkingsverband. Zo is het de vraag of de toelaatbaarheidsverklaring contraproductief uitpakt indien de ouders die verklaring niet wensen. Zet de verklaring de relatie met de ouders onder druk? Zal de leerling, wanneer deze thuiszit, op grond van de verklaring, wel naar school gaan? Of dient het belang van het schoolbestuur de doorslag te geven omdat het de toelaatbaarheidsverklaring aanvraagt om te voldoen aan de zorgplicht?

Het antwoord hierop ziet niet zozeer op het belang van de ouders of het schoolbestuur, maar op het belang van de leerling. Een van de doelstellingen van passend onderwijs is om het aantal thuiszitters terug te brengen. Zonder toelaatbaarheidsverklaring kan de leerling per definitie niet naar het sbo of (v)so

Auteur: *Stephan Schellens*

Stephan Schellens is coördinerend secretaris passend onderwijs bij de Stichting Onderwijsgeschillen.

